

Hekid haljastuses

Katrin Uurman

Hekkide hooldamine

1. Kastmine

- Suurem veevajadus on taimedel varakevadel mahlaajooksu ja lehtimise ajal, lehtede ja võrsete aktiivse kasvu perioodil ning öitsemise ajal.
- Lehtpuude veetarve on suurem kui okaspuudel.
- Okaspuudel puudub transpireeriv pind.

2

- Kastmine on üks olulisemaid töid aias.
- Hekitaimi tuleb korralikult kasta kohe pärast püsivale kasvukohale istutamist.
- Et kastmisvesi laiali ei valguks, tuleb pärast istutamist mõlemale poole hekirida teha mullast väikesed vallid.
- Rajatud hekk vajab mitu korda kastmist ka järgmisel suvel, okaspuuhekk isegi 2...3 järgneval suvel.
- Et vanemad hekid ilusad ja elujõulised püsiksid, tuleb neidki aeg-ajalt kasta.

3

- Kastmiseks kulub palju vett.
- Heki kastmisel peab muld niiskuma juurestiku leviku sügavuseni (so 25...30cm)
- Selleks kulub umbes 15...20 liitrit vett heki jooksva meetri kohta.
- Kastmisel kehtib reegel: parem harvem ja põhjalikumalt kui sageli ja vähe.

4

- Otstarbekas on kasta õhtul, siis on õhk jahedam ja vee auramine väiksem.
- Kui maapind pole multšitud, tuleks pärast kastmist mullapinda kergelt kobestada (vähendab auramist mullast)
- Kastmisvee temperatuur peaks olema umbes sama, mis õhul.

5

Multšimine

- Multšimine on mullapinna katmine koheva orgaanilisest ainest kattekihiga ehk multšiga.
- Multšiks kasutatakse:
 - kodusõnnikut
 - turvast
 - komposti
 - metsakõdu
 - puulehti
 - purustatud männikoort

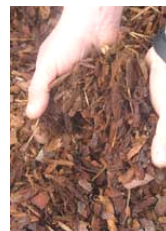

6

- Eriti oluline on multšida rajatud heki alust maariba.
- Heki puhul võiks multšikiht olla 5...10cm paksune.
- Multšikihi paksus oleneb kasutatava materjali õhulisusest.

- Multši kasutamise põhjused:

8

Iseseisev töö

Vasta järgmistele küsimustele:

1. Miks kasutatakse multši?
2. Too välja multši plussid ja miinused.
3. Millised ohud võivad esineda multši kasutamisel?

Postita töö tegevusse ülesanne pealkirjaga "Multš".

9

- Multši kasutamisega kaasneb ka probleeme:
 - aeglustab kevadel maa sulamist
 - vihmase suve korral takistab maa tahenemist
 - toitaineterikas multš soodustab pindmise juurestiku moodustumist ja multsimise lõpetamisel on põõsad põua- ja külmakartlikud.

10

Väetamine

- Looduses kasvavad puud-põõsad neile sobilikes kasvukohtades.
- Haljastamisel pole tihti võimalik istutada taimi neile sobivasse mulda.
- Hekitaimi tuleb väetada mõõdukalt ja oskuslikult.
- Tuleks järgida soovitusi: pigem väetada vähem kui rohkem.
- Otstarbekas on kasutada väetissegusid, kompleksväetiseid, siis on liigväetamise oht väiksem.

11

- Väetiste kasutamine sõltub paljudest teguritest:

- mullatüübist
- taimede nõuetest
- taimede vanusest
- kasvukohast

12

- Lehtpuud on väetiste suhtes nõudlikumad kui okaspuud.
- Eriti vajavad hekipõõsad fosforit ja kaaliumi, mis tõstavad nende külma ja põuakindlust ning heitgaasitaluvust.
- P- ja K-väetist võib anda lahustatult suve teisel poolel.
- Lämmastik stimuleerib taime kasvu, kuid lämmastikuga liialdada ei maksa.
- Rohkem vajavad väetamist vabakujulised rikkalikult õitsevad hekid.

13

- Orgaanilist väetist saab segada istutamise ajal istutuskraavi põhja pandava mulla hulka varuväetisena.
- Varuväetisena võib anda ka mineraalväetist.
- Mineraalväetised segatakse istutuskraavi põhja pandavasse mulda.
- Kui istutamise ajal varuväetis anti, siis paaril järgmisel aastal pole tarvis hekitaimi väetada.

14

- Vanema heki väetamisel võib väetised külvata võraalusele maapinnale.
- Kasutatakse pikaldase mõjuga ja väiksema toimeainesisaldusega väetiseid.
- Lämmastikväetised antakse mais-juunis.
- Fosfor- ja kaaliumväetised antakse sügisel või varakevadel.
- Kui maapind on kaetud multšiga, siis segatakse väetised multšiga.
- **Väetiste kasutamisel jälgi pakendil olevaid juhiseid!**

15

Talveks katmine

- Talvekatet vajavad igihaljad põõsad:
 - kanarbik
 - rododendron
 - pukspuu
- Talvekattena võib kasutada:
 - lund
 - kuuseoksi
 - varjutuskandast
 - marlit
 - kotiriet
 - muud õhku läbilaskvat materjali

16

- Talvekatte eemaldamisega kevadel ei tohi kiirustada.
- Õige aeg on kui maa on sulanud ja juured alustavad kasvu.

17

Heki lõikamine Vabakujuline hekk

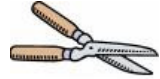
- Vabakujulised hekid peavad olema alt tihedad ja sellepärast lõigatakse põõsaid juba istutamise ajal.
- Sügisel istutatud põõsaid lõigatakse varakevadel.
- Edaspidi tehakse hoolduslõikust samuti nagu põõsarühmas kasvavatele põõsastele.

18

- Esmalt eemaldatakse vanad oksad.
- Hekki on mõistlikum lõigata igal aastal vähehaaval kui pikema aja möödudes tugevalt.
- Parim heki lõikamise aeg on varakevad: märtsi lõpp...aprilli algus.
- Teist korda võib vabakujulist hekki lõigata augustis – siis jõuavad lõikehavad enne sügiskülmi paraneda.
- Mitte mingil juhul ei tohi vabakujulist hekki kujundada reeglipäraselt, nagu seda tehakse pügatud hekiga.

19

- 10...15 aasta möödudes vajab hekk noorenduslõikust.
- Seda tehakse talve lõpul ja tugeva tagasilõikuse käigus lõigatakse oksad 10...15cm pikkusteks.
- Oksatüügastelt kasvavad uued võrsed ja põõsal areneb uus oksastik.

20

Pügatud hekid

- Pügatud hekkide jaoks valitakse kergesti harunevad ja reeglipärase lõikamise abil hõlpsasti vormitavad taimed.
- Pügatud hekk nõuab tunduvalt enam tööd kui vabakujuline hekk.
- Aega kulub ka rohkem kuni selline hekk aeda varjama hakkab (on pikema kasvuajaga).

21

- Pügatud hekid jaotatakse kahte rühma: läbiva tüvega ning mitmeharulise tüvega hekitaimedest hekid.
- Esimesse rühma kuuluvad hekitaimed on nt harilik pöök, harilik kuusk ning harilik elupuu.
- Teise rühma kuuluvad üheemakaline viirpui, magesõstar, läikiv tuhkpuu, harilik liguster.

22

- Läbiva tüvega hekki lõigatakse pealt siis, kui ta on kasvanud soovitud kõrguseni.

- Mitmeharulise tüvega hekke lõigatakse pealt tagasi pidevalt.
- Juba istutamise ajal lõigatakse hekitaimi esimest korda tagasi, 10...15cm kõrguseni maapinnast.

23

- Esimesel istutusjärgsel aastal lõigatakse hekk püramiidselt, hoolimata sellest, kuidas seda edaspidi soovitakse kujundada.
- Hekki kärbitakse külgedelt nii, et kõige laiem on hekk alt.
- Mitmeharulise tüvega hekki lastakse igal aastal vaid 15...20cm võrra kõrgemaks kasvada.
- Läbiva tüvega hekki kärbitakse pealt vaid mõnel korral.

24

- Kui põõsad on kasvanud mõned aastad, alustatakse nende pügamist ning pügatakse edaspidi kaks korda aastas, esimest korda varakevadel ja teist korda augustis.
- Kiirekasvulisi lehtpuuhekke lõigatakse juuni lõpul.
- Iga kord pügatakse võimalikult lähedalt eelmisele lõikusele.
- Okaspuuhekke lõigatakse üks kord aastas.
- Pärast pügamist võiks hekki nõrga väetislahusega kasta.

25

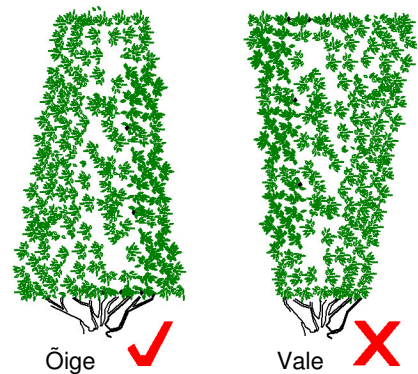
- Pügatud hekkidele tehakse noorenduslõikust ja siis järgitakse samu põhimõtteid kui vabakujuliste hekkide puhul.
- Noorenduslõikusel lõigatakse kogu hekk tagasi 10...20cm kõrgusele maapinnast.
- Oksatüügastel hakkavad uued võrsed kiiresti arenema ja neist kasvatatakse uus hekk.

26

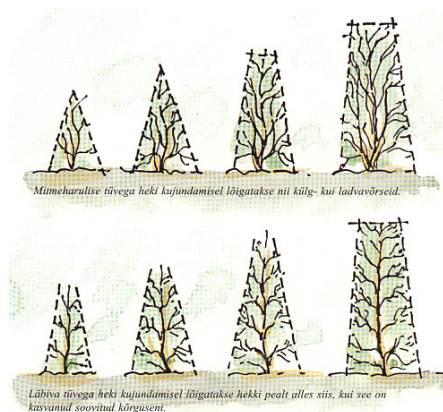
- Noorenduslõikusel võib juhtuda, et hekki jääb kuivi oksatüükaid.
- Need lõigatakse hekist välja.
- Hekki jäänud oksatüügaste tõttu võivad hekki kahjustada taimehaigused.

27

28

29

30

Hekkideks sobivad taimed

Okaspuud:

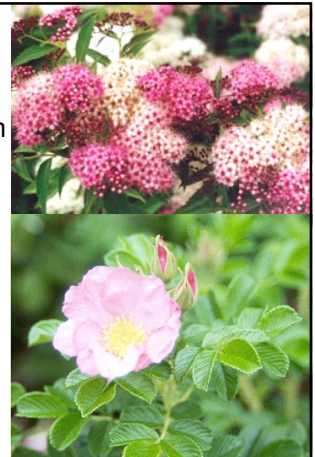
- harilik elupuu
- harilik jugapuu
- harilik kadakas
- harilik kuusk
- kanada kuusk
- mägimänd
- siberi nulg

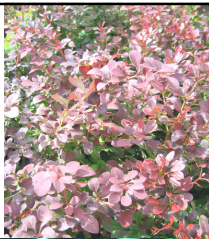
31

Lehtpuud,- põõsad

- must aroonia
- harilik ebajasmiin
- jaapani enelas
- nipponi enelas
- taraenelas
- looklev forsüütia
- kanarbik
- kurdlehine kibuvits
- siberi kontpuu

- Thunbergi kukerpuu
- harilik liguster
- villane lodjapuu
- harilik lumimari
- suur läätspuu
- põõsasmaran
- suurelehine pärn
- harilik sarapuu
- kuldsõstar
- mage sõstar
- harilik tamm
- läikiv tuhkpuu
- viirpuu liigid

33

Pöetud hekk võib ka selline olla!

34